

Sámeigiella

SÁMEGIELLA gullá suoma-ugralaš giellasuorgái mii gullá urálalaš gielaide, ja sámeigiella lea báltalaš suoma-ugralaš gielaid (suomagiela, esttegiela ja ungaragiela) fuolkegiella. Sámeigiella ja sámi árbevirolaš ássanguovlu lea Suoma, Norgga ja Ruota davviguovlluin, ja vel Guoládatnjárggas Ruoššas. Skandináviás, sámi ássanguovlu manná nu lulás go Femundenii Norgga bealde ja Dalarneii Ruota bealde.

Davisámeigiella lea stuorimus sámi suopman ja dan hupmet sápmelaččat Suomas, Norggas ja Ruotas. 1979:s mearriduvvui oktasaš davvisámi čállingiella. Čállinvuohki lea lahka hubmojuvvon giela.

Sámeigielas leat olu sánit mat govvidit luonddu, elliid, muohttaga; sánit mat leat dehálaččat bivddus, guolásteamis ja boazodoalus. Sámi eallinvuogi rievdan lea dagahan ahte ollu dihto sánit ja dadjanvuogit leat jávkan dán áiggi go daidda ii leat šat nu dárbu odđaaigasaš servodagas.

Iskkadeamis maid Sámi ealáhus- ja guorahallanguovddáš čadahii 2000:s Sámi giellaráđi ovddas, meroštallojuvvo ahte Norggas leat sullii 25 000 olbmo geat geavahit sámeigiela. Sullii bealli dain hupmet, lohket ja čállet sámeigiela. Lea leamaš positiivvalaš ovdáneapmi manemus guoktelogi jagi, erenoamážit sámeigiela hálddahušguovllus Norggas gos sámi giellalahka lea doaimbagoahtán, namalassii Unjárgga, Deanu, Kárášjoga ja Guovdageainnu suohkaniin Finnmárkku fylkkas ja Gáivuona suohkanis Romssa fylkkas. Odne lullisámeigiella lea buot hearckimus dilis sámi suopmaniin, go lullisámeigiella ii leat šat juohkebeaivválaš giella mángga lullisámi bearrašiin. Julevsámeigiella lea oalle muddui buoret dilis go ollu mánát dál ohppet sámeigiela ruovttuin ja skuvllain.

www.samediggi.no

www.galdu.org

Samene – en håndbok, Karasjok 2003

